

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” –
БЛАГОЕВГРАД**

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Макрофинансова интеграция на страните от Централна и Източна Европа)), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ бр. 52/02.07.2019 г.

Рецензент: доц. д-р Десислава Стоилова, катедра „Финанси и отчетност“ към Стопанския факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“

Основание: заповед № 1448/30.08.2019 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

Кандидат: гл. ас. д-р Иван Крумов Тодоров

I. Кратки биографични данни за кандидата

Иван Крумов Тодоров е роден на 27.01.1977 в г. Благоевград. Кандидатът притежава ОКС „Бакалавър“ по специалност „Международни икономически отношения“ от Университета за национално и световно стопанство, ОКС „Магистър“ по специалност „Финанси“ от ЮЗУ „Неофит Рилски“ и ОНС „Доктор“ по научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ от Института за икономически изследвания към Българската академия на науките. След спечелени конкурси през септември 2008 г. става асистент, а през ноември 2013 г. – главен асистент в катедра „Финанси и отчетност“ към Стопанския

факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“. Иван Тодоров води лекционни курсове по дисциплините „Макроикономика“, „Финансов анализ“, „Финансово моделиране“, „Геоикономика“, „Сравнителни икономически системи“ и др.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

За участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност *„доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Макрофинансова интеграция на страните от Централна и Източна Европа))*, главен асистент д-р Иван Тодоров е представил 34 публикации, сред които:

- **Четири монографии**, три от които са самостоятелни и са написани на български език. Четвъртата монография е написана в съавторство, на английски език и е публикувана от чуждестранно издателство;
- **Три учебника** на български език, два от които са самостоятелни, а един е написан в съавторство;
- **Четири студии**, от които три са написани и публикувани на български език, а една – на английски език. Три от студиите са самостоятелни, а една е написана в съавторство. Всички студии са индексирани в SCOPUS.
- **Осемнадесет статии**, пет от които са написани и публикувани на английски език, а тринадесет – на български език. Пет от представените статии са написани в съавторство, а останалите тринадесет са самостоятелни. Три от статиите са публикувани в списания, индексирани в SCOPUS, а останалите петнадесет статии са публикувани в списания, индексирани в други бази от данни с научна информация.
- **Пет доклада, представени на международни и национални научни конференции**. Два от доклади са написани на български език и са

представени на конференции проведени в България, останалите три доклада са на английски език и са представени на конференции, проведени в чужбина. Три от докладите са самостоятелни, а два са написани в съавторство.

Всички публикации могат да се разглеждат като отговарящи на темата на конкурса. Научните приноси на автора се открояват във всичките му трудове, но най-вече в монографичните.

Монографията „Макроикономическа интеграция на страните от Централна и Източна Европа в Европейския съюз“ е основният хабилитационен труд на автора и представлява задълбочена разработка в областта на европейската икономическа интеграция. Монографията е с общ обем от 229 страници е структурирана в увод, три глави, заключение и списък с използваните литературни и информационни източници. Библиографията включва 148 заглавия на български и английски език. В първа глава „Теоретични основи на европейската икономическа интеграция“ са направени преглед и систематизация на основните теории и критерии за икономическа интеграция. Анализирани са връзката между икономическа интеграция, монетарна интеграция и конвергенция, както и корелацията на икономическите цикли в Европейския съюз. Глава втора „Макроикономическа интеграция на новите страни-членки в Европейския съюз“ и глава трета „Специфика на българската макроикономическа интеграция в Европейския съюз в условията на паричен съвет“ представляват интерес за академичните среди, макроикономическите експерти и анализатори и деловите кръгове в Централна и Източна Европа, поради задълбочения теоретичен и емпиричен анализ за макроикономическата интеграция на новите страни-членки като група и поотделно. Особено ценни са препоръките за макроикономически политики, които са съобразени със спецификите на отделните нови страни-членки на Европейския съюз.

Монографията на тема „Растежът и цикличността на българската икономика в условията на паричен съвет“ е плод на научните търсения на автора в областите „икономически растеж“ и „бизнес цикъл“. Научното изследване е с общ обем от 208 страници и съдържа увод, три глави, заключение и списък с използваните литературни и информационни източници. Монографията има предимно практико-приложен характер, като изследва емпирично детерминантите на растежа и цикъла на България. На тази база, авторът формулира препоръчителни макроикономически политики, с цел стимулиране на растежа и смекчаване на цикличните колебания на българското стопанство. В представения монографичен труд могат да бъдат открити три приносни момента. Първо, датирането на икономическия цикъл на България; второ, формулираните изводи, относно възможностите за фискално и монетарно въздействие върху цикъла на България и трето, емпиричното изследване на степента на синхронизация на българския бизнес цикъл с този на Еврозоната. Първите два приноса са ценни поради факта, че икономическият цикъл на България не е достатъчно проучен, а третият – с оглед на евентуалното бъдещо членство на страната в еврозоната.

В допълнение към тези две монографии, авторът е представил за целите на конкурса и **книга на тема „Макроикономическо управление в процеса на европейска интеграция“**, публикувана на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“, както и **монография на английски език „The Economy of Bulgaria: Structural Funds, Growth and Cyclical Recurrence“**, публикувана от академичното издателство „De Gruyter“, която е написана в съавторство с млади научни работници (докторанти).

Сред публикациите на гл. ас. д-р Иван Тодоров, представени за целите на конкурса, заслужават внимание учебниците по дисциплините „Макроикономика“ и „Сравнителни икономически системи“, четирите

индексирани в SCOPUS студии (три самостоятелни и една в съавторство) и трите самостоятелни статии, публикувани в индексирани в SCOPUS списания.

III. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

В представената научна продукция на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ се съдържат редица резултати с характер на приноси, които обогатяват икономическата теория и практика.

Основните приносни моменти могат да бъдат обобщени както следва:

1. Установени са особеностите на макрофинансовата интеграция на новите страни-членки (НСЧ) в Европейския съюз, на основата на извършен емпиричен анализ на синхронизацията на икономическите цикли на Чехия, Унгария, Латвия, Литва и Полша и Еврозоната за периода 2003 – 2010 г. Използваната методология е регресия на тримесечни сезонно изгладени данни по метода на най-малките квадрати. Синхронизацията на бизнес циклите между НСЧ и Еврозоната (т.е. зависимата променлива в модела) е измерена като разликата между темповете на прираст на реалния БВП, потреблението и брутните инвестиции на глава от населението в НСЧ и Еврозоната. Обяснителните променливи, използвани в модела са степента на търговска отвореност на икономиката, различията в структурата на брутната добавена стойност, нормата на инвестиране, индексите на финансова интеграция, търговия и отраслова специализация.

Резултатите от изследването потвърждават теоретичните предвиждания, че търговската отвореност и по-високата отраслова специализация засилват конвергенцията на икономическите цикли, докато разликите в структурата на брутната добавена стойност между НСЧ и Еврозоната влияят негативно върху синхронизацията на бизнес циклите.

Авторът не открива статистически значими доказателства, че финансовата интеграция въздейства върху синхронизацията на икономическите цикли.

2. Анализирани са икономическият растеж на България в условията на паричен съвет. Резултатите от изследванията на автора показват, че общата факторна производителност и капиталовите запаси са основните детерминанти на икономическия растеж в България от страната на предлагането, докато заетостта има слаб отрицателен ефект върху растежа. Авторът достига до заключението, че нашата страна не може да разчита на екстензивен растеж чрез увеличаване на заетостта по няколко основни причини: първо, намаляване на населението в трудоспособна възраст поради демографски проблеми; второ, напускане на страната от младата и високопроизводителна работна сила и трето, слаб принос на заетостта към икономическия растеж в условията на паричен съвет.

Ето защо, авторът препоръчва да се провеждат макроикономически политики, които стимулират инвестициите и производителността. Според автора, основните мерки за стимулиране на инвестициите могат да бъдат: подобряване на законодателството и работата на държавните институции, намаляване на бюрокрацията и корупцията, провеждане на последователна, предвидима и адекватна на европейските и световните реалности макроикономическа политика, която да стимулира чуждестранните инвестиции в България.

Също така, авторът препоръчва прилагане на следните основни мерки за повишаване на производителността: нарастване на публичните инвестиции в обществена инфраструктура; увеличаване на разходите за формиране на човешки капитал (образование, квалификация и преквалификация) и за повишаване на качеството на работната сила (здравеопазване, култура, спорт); повишаване на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност.

В резултат на анализа авторът посочва, че краткосрочните мерки за стимулиране на съвкупното търсене следва да бъдат търсени по линия на фискалната политика, която е единственият реално действащ макроикономически инструмент в условията на паричен съвет. Основните мерки, препоръчани от автора са в следните посоки:

- подобряване на усвояемостта на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове;
- въвеждане на умерено прогресивно подоходно данъчно облагане,
- въвеждане по-ниски ставки на косвените данъци за електрическата енергия и енергоносителите, които се използват за промишлени цели, с цел намаляване на производствените разходи, цените и стимулиране на потреблението и производството;
- балансиране на бюджета не чрез понижаване размера на разходите, а чрез тяхното оптимизиране и чрез увеличаване на събираемостта на приходите;
- трансформиране на данъчната система от екстремно потребителска в хибридна;
- увеличаване на дела на бюджетните разходи като процент от БВП до равнища, съпоставими със средните за Еврозоната.

3. Изследван е бизнес цикълът на България в условията на паричен съвет. Емпиричният анализ на икономическия цикъл на България с различни методи (логистична регресия, векторна авторегресия, регресия по метода на най-малките квадрати и др.) позволява на автора да достигне до два извода. Първо, възможностите за управление на цикличността в условията на българския паричен съвет са ограничени и опитите за подобно управление създават повече колебания, отколкото изглаждат. Второ, степента на синхронизация на бизнес цикъла на България с този на Еврозоната е достатъчно висока за безпроблемно приемане на еврото. Тези

два извода дават основание на автора да препоръча възможно най-бързо влизане на България във ВКМ 2, Банковия съюз и Евронзоната.

IV. Критични бележки и препоръки

В публикациите на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ не се забелязват съществени пропуски и слабости, които да поставят под въпрос качеството на представената научна продукция.

V. Заключение

В заключение трябва да се посочи, че **д-р Иван Крумов Тодоров е работил старателно и добросъвестно.** Представените от кандидата материали отговарят на критериите и изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски", поради което **препоръчвам на уважаемото научно жури да гласува за присъждане на д-р Иван Крумов Тодоров на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Макрофинансова интеграция на страните от Централна и Източна Европа)).**

Дата: 23.10.2019 г.

Рецензент:

/Доц. д-р Десислава Стоилова/

SOUTH-WEST UNIVERSITY

"NEOFIT RILSKI"

REVIEW

Of the publications submitted for participation in a competition for the academic position „associate professor” in the professional field 3.8. Economics (Finance, money circulation, credit and insurance (Macrofinancial integration of the countries from Central and Eastern Europe)), announced by the SWU „Neofit Rilski” in the State Gazette, issue 52 of 2 July 2019

Reviewer: Associate Prof. Dr. Desislava Stoilova, Department of Finance and accounting, Faculty of Economics, South-West University "Neofit Rilski"

On the basis of: Order No. 1448 of 30 August 2019 of the Rector of the SWU „Neofit Rilski”

Applicant: Chief Assist. Prof. Dr. Ivan Krumov Todorov

I. Short biography of the applicant

Ivan Krumov Todorov was born on 27 January 1977 in the city of Blagoevgrad. The applicant holds an educational and qualification degree "Bachelor" in the subject "International Economic Relations" from the University of National and World Economy, an educational and qualification degree "Master" in the subject "Finance" from the South-West University "Neofit Rilski" and an educational and scientific degree "Doctor" in the scientific subject "Finance, Monetary Circulation, Credit and Insurance” from the Economic Research Institute of the Bulgarian Academy of Sciences. After winning competitions in September 2008 Ivan Todorov became an assistant professor, and in November 2013 – a chief assistant professor at the Department of Finance and accounting of the Faculty of Economics of the South-West University "Neofit Rilski". Ivan Todorov lectures on the courses „Macroeconomics“, „Financial analysis“, „Financial modeling“, „Geo-economics“, „Comparative economic systems“ etc.

II. Characteristics of the scientific and the scientific-applicable production of the applicant

Chief assistant professor Ivan Todorov has submitted 34 publications for participation in the competition for the academic position „*associate professor*” in the professional field 3.8. *Economics (Finance, money circulation, credit and insurance (Macrofinancial integration of the countries from Central and Eastern Europe))*:

- **Four monographs**, three of which are individual and written in Bulgarian. The fourth monograph is co-authored in English and published by a foreign publisher;
- **Three textbooks in Bulgarian, two of which are self-authored and one is co-authored**;
- **Four studies**, three of which are written and published in Bulgarian and one in English. Three of the studies are individual and one is co-authored. All studies are indexed in SCOPUS;
- **Eighteen articles**, five of which are written and published in English, and thirteen - in Bulgarian. Five of the articles presented are co-authored and the remaining thirteen are self-authored. Three of the articles are published in journals indexed in SCOPUS, and the remaining fifteen articles are published in journals indexed in other scientific information databases;
- **Five reports presented at international and national scientific conferences**. Two of the reports are written in Bulgarian and were presented at conferences in Bulgaria; the other three are in English and were presented at conferences abroad. Three of the reports are standalone and two are co-authored.

All publications can be considered relevant to the topic of the competition. The author's scientific contributions stand out in all his works, but especially in his monographs.

The monograph "Macroeconomic Integration of the Central and Eastern European Countries in the European Union" is the author's major habilitation work and is a thorough development in the field of European economic integration. The monograph, with a total volume of 229 pages, is structured in an introduction, three chapters, a conclusion and references. The bibliography includes 148 titles in Bulgarian and English. The first chapter "Theoretical Foundations of European Economic Integration" provides an overview and systematization of the basic theories and criteria for economic integration. The relationship between economic integration, monetary integration and convergence as well as the correlation of economic cycles in the European Union are analyzed. Chapter Two "Macroeconomic Integration of the New Member States in the European Union" and Chapter Three "Specificity of Bulgarian Macroeconomic Integration in the European Union under a Currency Board" are of interest to academia, macroeconomic experts and analysts and business circles in Central and Eastern Europe because of the deep theoretical and empirical analysis of the macroeconomic integration of the new Member States as a group and individually. Especially valuable are the recommendations on macroeconomic policies that are tailored to the specificities of the individual new Member States of the European Union.

The monograph "The Growth and the Cyclical Recurrence of the Bulgarian Economy under a Currency Board Arrangement" is the result of the author's scientific research in the areas of economic growth" and business cycle. The scientific investigation has a total volume of 208 pages and contains an introduction, three chapters, a conclusion and references. The monograph is mainly practical in nature, examining empirically the determinants of Bulgaria's growth and cycle. On this basis, the author formulates advisable macroeconomic policies in order to stimulate growth and mitigate the cyclical fluctuations of the Bulgarian economy. Three contributing points can be highlighted in the monograph work presented. First, the dating of Bulgaria's economic cycle;

second, the formulated conclusions regarding the possibilities for fiscal and monetary impact on the Bulgarian cycle and third, an empirical analysis of the degree of synchronization of the Bulgarian business cycle with that of the Eurozone. The first two contributions are valuable due to the fact that Bulgaria's economic cycle has not been sufficiently studied, and the third - with a view to the possible future membership of the country in the euro area.

In addition to these two monographs, the author has presented for the purposes of the competition **the book "Macroeconomic Governance in the Process of European Integration"**, published on the basis of a defended dissertation thesis for the award of the Educational and Scientific Degree "Doctor" as well as **the monograph in English "The Economy of Bulgaria: Structural Funds, Growth and Cyclical Recurrence"**, published by the academic publishing house De Gruyter and co-authored with young researchers (PhD students).

The textbooks "Macroeconomics" and "Comparative Economic Systems", the four indexed in SCOPUS studies (three own and one co-authored) and the three own articles published in indexed in SCOPUS journals can be outlined among the publications Chief Assistant Professor Dr. Ivan Todorov has submitted for the purposes of the competition.

III. Major contributions in the candidate's scientific, applied scientific and teaching activities

The scientific publications of the candidate for the academic position of Associate Professor contain results with the nature of contributions that enrich economic theory and practice.

The main contribution points can be summarized as follows:

1. The peculiarities of the macrofinancial integration of the new Member States (NMS) in the European Union are identified, based on an empirical analysis of the synchronization of the economic cycles of the Czech Republic, Hungary, Latvia, Lithuania and Poland and the euro area for the

period 2003-2010. The methodology used is an OLS regression of quarterly seasonally adjusted data. The synchronization of business cycles between the NMS and the Eurozone (i.e. the dependent variable in the model) is measured as the difference between real growth rates of GDP, consumption and gross investment per capita in the NMS and the Eurozone. The explanatory variables used in the model are the degree of trade openness of the economy, the differences in the structure of gross value added, the rate of investment, the indices of financial integration, trade and sectoral specialization.

The results of the study confirm the theoretical assumptions that trade openness and higher industrial specialization enhance the convergence of economic cycles, while differences in the structure of gross value added between the NMS and the Eurozone have a negative impact on the synchronization of business cycles. The author does not find statistically significant evidence that financial integration influences the synchronization of economic cycles.

2. The economic growth of Bulgaria under the currency board is analyzed. The results of the author's research show that total factor productivity and capital stocks are the main supply-side determinants of economic growth in Bulgaria, while employment has a small negative effect on growth. The author concludes that Bulgaria cannot count on extensive growth by increasing employment for several main reasons: first, a decrease in the working-age population due to demographic problems; second, an emigration of the young and high-performing workforce; and third, a weak contribution of employment to economic growth in a currency board environment.

Therefore, the author recommends the implementation of macroeconomic policies that stimulate investment and productivity. According to the author, the main measures for stimulating investment can be: improvement of the legislation and the work of the state institutions, reduction of bureaucracy and corruption, conduct of a consistent, predictable and adequate to the European

and world realities macroeconomic policy that will stimulate foreign investments in Bulgaria.

The author also recommends the implementation of the following basic measures to increase productivity: increase of public investment in infrastructure; increase of expenditure on human capital formation (education, qualification and retraining) and on improvement of the quality of the workforce (health, culture, sports); increase of investment in research and development.

As a result of the analysis, the author points out that short-term measures to stimulate aggregate demand should be sought through fiscal policy, which is the only effective macroeconomic instrument in the currency board environment. The main measures recommended by the author are in the following directions:

- improvement of the absorption of European Structural and Investment Funds;
- introduction of moderately progressive income taxation;
- introduction of lower rates of indirect taxes on electricity and other energy used for industrial purposes, in order to reduce production costs and prices and to stimulate consumption and production;
- balancing the budget not by reducing the amount of expenditure, but by optimizing it and by increasing revenue collection;
- transformation of the tax system from extremely consumption-based to hybrid;
- increase of the share of budget expenditure as a percentage of GDP to levels comparable to the euro area averages.

3. The business cycle of Bulgaria under a currency board is studied. The empirical analysis of the economic cycle of Bulgaria by different methods (logistic regression, vector autoregression, least squares regression, etc.) allows the author to reach two conclusions. First, the opportunities for managing cyclicity under the conditions of the Bulgarian currency board are limited and

the attempts to use these opportunities create more fluctuations than they smooth.

Second, the degree of synchronization of Bulgaria's business cycle with that of the Eurozone is high enough for a smooth adoption of the euro. These two conclusions give grounds for the author to recommend that Bulgaria join the ERM 2, the Banking Union and the Euro area as soon as possible.

IV. Critical notes and recommendations

In the publications of the candidate for the academic position of associate professor there are not any visible significant omissions and weaknesses that may cast doubt on the quality of the submitted scientific production.

V. Conclusion

In conclusion, it should be noted that **Dr. Ivan Krumov Todorov has worked diligently and in good faith.** The materials submitted by the applicant meet the criteria and requirements of the Law on the Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria, the Rules for the Implementation of the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at SWU "Neofit Rilski". Therefore, **I recommend that the honorable scientific jury vote "yes" for awarding Dr. Ivan Krumov Todorov the academic position „associate professor” in the professional field 3.8. Economics (Finance, money circulation, credit and insurance (Macrofinancial integration of the countries from Central and Eastern Europe)).**

23 October 2019

Reviewer:

/Assoc. Prof. Dr. Desislava Stoilova/